

B-H Lévy en het Frans „nationaal-socialisme”

soit rude” zou hebben, droomde van een „organische” natie van vreedzame boeren en brave arbeiders, en sprak de hoop uit de socialist Jaurès in een „charrette”, het voertuig waarmee veroordeelden ten tijde van de Terreur naar de guillotine werden gebracht, te zien.

Vervalsing

En terwijl het ongetwijfeld zo is dat met de vele uiterstrechtse aanvallen op de „kosmopolitische plutocratie” een hatelijke campagne tegen de joden werd gevoerd, gaat het niet op alle aanvallen op het internationale kapitaal automatisch gelijk te stellen met antisemitisme (of moet dat dan ook gelden voor de hedendaagse versie van kritiek op de multinationals?)

In zijn passie om te bewijzen dat zowat alle Fransen fascist waren of iets wat erop leek begaat Lévy ook zware zonden van nalatigheid. Door historische factoren die bepaalde stellingnamen verklaren gewoon buiten beschouwing te laten. Om één van de vele voorbeelden te geven: het feit dat de Franse KP tot juni 1941 tegen een Franse oorlogsinspanning tegen Duitsland was, vloeit niet voort uit het feit dat zij „een centrale figuur van het Franse nationaal-socialisme” zou zijn geweest, maar des te meer uit het Ribbentrop-Molotov-pakt en het feit dat de KP haar lijn op de belangen van de Sovjetunie afstemde.

Maar over die feitelijke historische kontekst rept Lévy met geen woord, evenmin als over de grote en moedige rol die de Franse kommunisten in het verzet hebben gespeeld nadat Duitsland de Sovjetunie had aangevallen. Het is zijn volste recht het niet eens te zijn met die strategie van de KP, maar niet om haar positie totaal te vervalsen. Zo plaatst Lévy de vele uitingen van racisme in Franse geschriften, o.m. wetenschappelijke werken, van de vorige eeuw evenmin in de kontekst

van de geest en sfeer van die tijd, toen ook in andere Europese landen het positivisme ontspoorde in „wetenschappelijke bewijzen”, o.m. door schedelmetingen, van de aangeboren superioriteit en inferioriteit van bepaalde rassen, de misdadige neigingen van bepaalde individuen, of het aangeboren onvermogen van arbeidersklasse, „wegens eeuwenlange ondervoeding”, om deel te nemen aan een verantwoord landsbestuur. Toen het kolonialisme in brede kring als een vanzelfsprekende zaak, of zelfs een nobele taak, het opnemen van de „white man's burden” werd beschouwd. En anderzijds

BOEKEN

rept hij ook niet over het verzet tegen het fascisme dat in Frankrijk bestond en toch ruimer was dan het handvol mensen die hij opsomt. Als men Lévy's procédés tegen hemzelf zou willen keren zou men kunnen aanvoeren dat hij „typisch Frans” te werk gaat door te willen bewijzen dat de wereld ook voor de ontdekking van racisme en fascisme op Frankrijk heeft moeten wachten.

Citaten

Even onaanvaardbaar is zijn „methode” om citaten totaal uit hun verband te halen. Op die manier „bewijst” hij o.m. dat Mounier en het tijdschrift *Esprit* petainistische sympathieën hadden, en dat dit ook het geval was met de kaderschool van Uriage waartoe de toch zeker niet van fascistische sympathieën te verdenken Hubert Beuve-Méry behoorde. Zelfs het feit dat Uriage in 1942 met man en macht in het verzet ging kan hij nog omdraaien tot een bewijs voor verdachte sympathieën.

Een ander procédé bestaat erin denkers of schrijvers verantwoordelijk te stellen voor opinies van tijdgenoten of het

misbruik dat van hun ideeën of geschriften werd gemaakt. Dat levert dan pareltjes op als „Auguste Comte en Marx waren geen racisten maar ze hebben een tijdgenoot die het wel is, Gobineau”. Of het aanwrijven aan de linkse denker Georges Sorel dat sommige van zijn ideeën door de Italiaanse fascistten werden ingeroepen, maar verzwijgen dat Gramsci dat nog meer heeft gedaan.

En zeer ergelijk is ten slotte Lévy's overtuiging dat het volstaat dat hij iets affirmeert opdat het ook zo zou zijn. Zo poneert hij zonder meer dat diepgaande kritiek op de Verenigde Staten synoniem is met anti-parlementarisme en dus ook racisme. Maar men kan zich de vraag stellen of, indien Julien Benda zijn door Lévy terecht hooggeprezen „La trahison des clercs” niet in 1923 maar veertig jaar later had geschreven, hij de medewerking van Amerikaanse intellectuelen, kunstenaars en politici aan de heksenjacht van het McCarthyisme, die een flagrante schending van de Amerikaanse grondwettelijke vrijheden vormde, niet bij dat verraad zou hebben gerekend.

Organisch

Al die onaanvaardbare procédés zijn des te betreurenswaardiger omdat Lévy de Fransen wel een aantal waarheden voorhoudt waaraan ze niet graag worden herinnerd, getuige de controverse die losbrandde over de film over de bezetting en het verzet „Le chagrin et la pitié”, en het verbod die op de Franse tv te vertonen. En omdat hij er terecht op wijst dat wantrouwen jegens het parlementair stelsel en de nostalgie naar een „organische” staatsordening, zonder „artificiële” verdelingen in partijen, vakbonden e.d., nog altijd voortleven, tot in regeringskringen, tot in Giscard d'Estaings boek „*Démocratie française*”. Dat een mogelijk nieuw fascisme zich dan ook niet zal aandienen